

مشرق و غرب

مطبعه و محل اداره :

جفال اوغلنده امنيت
صندوقى جوارنده
شكول يقوشنده
۲۷ نومرو

اظهار :

مسلكمزه موافق آثار
جديه مع الممنونيه
قبول اولنور

درج ايدلمه ين آثار اعاده اولنماز

ديره ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبيات تاريخ ، و سياسيات و بالخاصه احوال و مشوره اسلاميه و بحث ايدرو هفته ده بر نشر اولنور .

صاحب و مؤسسلرى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب
تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلى

سنه لکى	التى آيلقى	غروش
ممالك عثمانيه ايچون	۶۵	۳۵
روسيه	۶۵	۳۵
سائر ممالك اجنبيه	۱۷	۹

در سعادته نسخه سى ۵۰ پاره در

قىرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىرسه سنوى
۲۰ غروش فضله آلير

آلتىجى جلد

۷ ربيع الاخر پنجشنبه ۲۱ نيسان ۳۲۷

عدد : ۱۴۰

بری دیگرندن یا شلی ایکی کشی کلدی . مسواکی اک کوچوکنه اوزاتدم .
بکا : « بویوکنه ویر » دینلدی . بنده بویوکنه ویردم .

۱۸۳ — ترجمه

برابرین عازب رضی الله عنک شویله دیدیکی روایت اولونیور :
نبی اکرم صلی الله علیه وسلم بکا بویوردی که : « یا تاغکه واردینکده
(ابتدا) نماز آبدستی کبی (بر) آبدست آل صوکره صاغ طرفکه
اوزانوب : « اللهم اسلمت وجهی الیک وفوضت امری الیک والجبأت
ظهرت الیک . رغبة ورهبة الیک . لاملجأ ولا منجأ منك الا الیک .
اللهم آمنت بکتابک الذی انزلت ونینک الذی ارسلت » دیدی . [۱]
شاید اوکیجه اولورسک فطرت اوزره اولورسک . برده بوسوزلری
سویلیه جکارینک اک صوکی اولسون . — براء رضی الله عنه دیرکه : بونی
نبی اکرم صلی الله علیه وسلم حضورنده تکرارایتدم . « اللهم آمنت
بکتابک الذی انزلت ووارنجہ ورسولک » دیدم (رسول الله صلی الله
علیه وسلم) : خیر . ونینک الذی ارسلت » بویوردی .

احمد نعیم

ارانی اتسوک بسواک فجاءنی رجلان احدهما اکبر من الآخر .
فناولت السواک الا صغر منها فقیل لی کبر فدفعته الی اکبر منهما .
[۱] همزه لر (مضمومدر . بعض روایتده) مفتوحدر . دیگر برروایتده ایسه
غین معجمه ایله و همزه نک و ضمیله (اغ ا غ) در .

۱۸۳ — عربی شریف

عن البراء بن عازب رضی الله عنهما قال قال ۱ النبی صلی الله
علیه وسلم اذا آتیت مضجعک فتوضأ وضوءک للصلاة ثم
اضطجع علی شقک الایمن ثم قل اللهم اسلمت وجهی ۲
الیک وفوضت امری الیک والجبأت ظهری الیک رغبة
ورهبة الیک . لاملجأ ولا منجأ منك الا الیک . اللهم آمنت
بکتابک الذی انزلت ونینک ۲ الذی ارسلت . فان مت من
لیلتک فانت علی الفطرة . واجعلهن آخر ماتکم ۴ به . قال
فرددتها علی النبی صلی الله علیه وسلم . فلما بلغت اللهم آمنت
بکتابک الذی انزلت قلت ورسولک ۵ قال لا ونینک
الذی ارسلت .

فلسفه درسری :

فن و فلسفه

— بکچن نسخه مزدن مابعد —

وقتیله بوفنلر قارمه قاریش بر صورتده (فن عمومی) یعنی فلسفه
داخلنده مطالعه ایدیلیرکن تدریجاً برر برر ایرلدیلر . هر بری باشلی
باشنه بر فن مدون حالی آلدی . بونلرک هیئت مجموعه سی ایسه
(فنون مثبتہ) بی تشکیل ایلدیلر .

موسیو ریو دیورکه : « جذع مشترک اولان فلسفه دن اک اول
آیرلمش اولان فن علم حسابدر . ریاضیات فیثاغورث مکتبندہ فلسفه
ایله برلکده تدریس ایدیلیردی . فلسفه دن بسبتون آیرلمشی فیثاغورثدن
انجق ایکی عصر صوکره ممکن اوله بیلیمشدر . افلاطون هندسه بیلیمین
برکیمسه نک حکیم اوله بیلله جکنه احتمال ویره میوردی . مع مافیہ هندسه
دها اوزمانده ، یواش یواش فلسفه دن آیرلمغه باشلاه شدی . « ریو ،
فلسفه دن ایلاک دفعه آیریلان فنک ریاضیات اولدیفنی سویلیور . علم
حسابک کسب استقلال ایدن فنونک باشنده بولمشی سببی ریاضیاتک
طبیعتنده آراملیدر . فی الحقیقه ریاضیاتده اک بسیط واک عمومی شیلردن
بحث اولنور . ذاتاً علم حسابک موضوعی عدد و کیت وعدد و کیتلر
آرالرنده کی مناسباتدن باشقه برشی دکلدنر .

دها صوکره ریاضیات و تجارب اعانه سیله ، میخانیک و فیزیک
فزاری یواش یواش کسب توسع و استقلال ایتکه باشلادیلر . بوفنلر ،
حادثات متشابهی جمع و آرالرنده کی مناسباتی ، تابع اولدقاری قانونلری
تحریر ایدیورلردی . حادثات حقنده فائده سزمطالعات منطقیه سردندن
زیاده انلری تجربه لرله ، ملاحظیات ریاضیه ایله تدقیق ایتکی ترجیح
ایدیورلردی .

بو حرکت بطی اولمغه برابرینه استقلال طوغری آتلمش بر
خطوة ترقی ایدی . ده قارت دییوردی که : « فلسفه بر آغاجه تشبیه
ایدیلیرسه جذری متافیزیک و ساقی فیزیک اولمق لازم کلیر . « نیوتون
کبی ده قارت دخی حکمت طبیعیہ (فلسفی پرنسیپلر) عنوانیله یاد
ایدیوردی . تاریخ فنون تدقیق ایدیلیرسه ، بوکون مشاهده ایتدیکمز
ترقینک نه قدر بطی بر صورتده حصوله کلش اولدیفنی آکلاشیلور .
بالآخره ، الکیما کرلرک تحریات اسرار آلودی آغوش فنه کیما
نامنده دیگر بر نوزاد دها براقدی . اسرار آلود بر صورتده تولد
ایدن کیما آنجق اون سکزنجی عصرک نهایترینه طوغری مشهور
لاووزایه نک همتیله بر فن مدون حالی آله بیلیمشدر . عصر حاضرده
فیزیولوژی عینی طریق تکاملی تعقیب ایلیمکده در . شیمی یه قدر
فلسفه نک لایتنک اقسام اساسیه سندن عد اولنان پسقولوجی ، (علم

۳. - فکر بشر تطبیق ایدیلن اصوللرک نتایجی ساده جه قید ایتمکه اکتفا ایده میور، انلری تعیین وتضعیف ایتک ایستور. حتی مهارتله ثمره دار تجربه لر بیله یا بغه قالدیشیور. حالبوکه آرستونک دیدیکی کبی، فنون کندی مه تودلریخی، کندی پرنسیپلریخی مناقشه ایده مز، فنون یالکزر نتایج صریحه کشف ایتمکه اکتفا ایدر. احوالده مه تودلرینک، پرنسیپلرینک نظریات فلسفیه ایله ایضاح ایدله لر ضرورت کسب ایدر. یالکزر کیفیت ایضاحک، ترقیات فیه یه حائل اوله بیله جک غیر قابل حل وعبث سفسطه ایله مالی اولمامسنه دقت واعتنا ایدلک ایجاب ایدر.

۴. - الحآآت حیاتیه نتیجسی اوله رق، انسان، طبیعتی طانیق آکلامق مجبوریتنده در. یشامق حرکتدر. فعلک ثمره دار اوله بیللمسی ایچون حرکت علمه، قارن اولمیدر. اسبابنه وقوف پیدا ایدلکسزین کلیشی کوزل اجرا ایدیلن حرکات هیچ بر وقت تهلکدن سالم دکلدر. دیمک فنون هنوز لازم اولان درجه تکامله واصل اوله مامشدر. با خصوص انسانلردن وانسانلر آره سنده کی روابط ومناسبات متقابلده دن - که صوک درجه مغلق ومشکل مسائلدن عبارتدر - بحث ایدن فنون دهاییکی تأیس ایدلکه باشلامشدر.

شوحالده فن، کندی افعالمزه تماس ایدن کیفیاته دأر بزه معلومات صریحه ویرمک خصوصنده اظهار عجز ایدیور دیمکدر. حالبوکه انسان برحیات اولدقجه، حرکتدن، حرکت ذاتیه دن معاف اولنه میه جنی جهته حرکات وافعاله دأر اولان قواعدی تأیس ایچون اساسات فیه نک مکملی بولنان فلسفه دن استعانه ایتک مجبوریدر.

۵. - بعض مسائل اصول وقواعد فیه اعانه سیله ممکن دکل حل اولنه مازلر. چونکه بوکبی مسائل ساحه مشاهده وتجربه یه کیره مدکاری کبی عقل و ذکای بشر دخی انلری احاطه وادرا کدن عاجزدر.

مبدأ ومعاده تعلق ایدن بو مهم مسئله لر متافیزیکک دأره تدقیقنه داخلدرلر. ادیان موجوده نک کافه سی بومسائلک ایضاحیه مشغول اولمشلدر. مسائل مذکورنک (نیچون) لری فن ایله ایضاح اولنه ماز، چونکه فنک اصوللری بوکبی مسائل عالییه قدر واصل اوله مازلر. فن یالکزر مادیات ومحسوساتی ایضاح ایده بیلیر. مبدأ ومعاده مسائلی قارشوسنده فن تمامیه صامت وسا کندر. چونکه بومسائل ساحه تجربه نک ماوراسنده درلر. کرچه پوزیتیویست مکتبی منتسب لری پک ایلری کیده رک فنا تدقیق ایدیله مین بوکبی مسائل ایله مشغولیتی بر کلفت عد ایدیورلر. فقط بو بابده سرد ایتدکاری مطالعات قناعت بخش اوله بیله جک قوتی حائر کورونمیور. حالبوکه پوزیتیویستلرک تدقیقندن استغنا کوستردکاری بومسائل بشریت قدر قدیمدر. هر دورک درین دوشونجیلری بومسئله لرله اشتغال لزومنی حس ایتشار ومشغول اولمشلدر.

پوزیتیویستلرک قوری ادعائری، متعظمانه استغنائریله بوکبی مسائل معظمه قیامتز وقیانه مز. هیچ بروقت وادی نسیانه آتیه مز. دائماً

احوال روح) سوسیولوژی (علوم اجتماعیه) فنلیده آغیر فقط اساسلی بر صورتده استقلال وتکامله طوغری ایلروله مکده دوام ایدیور. فنونک استقلالیه شبه یوقکه آنلرک تدرسی تسهیل، فائده لرینی تزید ایدر. بوقلاردن آنه جق معلوماتک ده اقطعی ودها واضح اولملرینی موجب اولور. معافیه فنون مستقله آره سنده عمومی برطاقم رابطه لر موجود اولمیدینه ذاهب اولمق بدلالقدر. ذاتاً فنونی بسبتون منفرد ومستقل بر حاله کتیرمکه چالشق بر چوق محاذیره میدان ویرر. حتی خفایای طبیعتک انکشافی نه قدر بطائله حصوله کلیرسه بومحدورلرده اوقدر چوق اهمیت کسب ایدر.

باخصوص تدقیق ایدیلن وقعه، حادثه مغلق اولدینی صورتده استقلال تامک موجب اوله جنی محذورلر بسبتون کوزه چاربار. بو کبی محاذیره میدان ویرمک، ساحه فن ده آچیلان بوشقلاری طولده یره رق احتیاج علمیمزی تطمین ایده بیلیمک ایچون، مستقل ومنفرد برر علم حالی آلمش اولان فنونک، نظریات فلسفیه دینلن فن عمومی ایله اولان رابطه لرینی بسبتون قطع ایتماک ایجاب ایدر. ملاحظات آتیه شولزومی تأیید ایده جک اسبابندر.

۱ - فنون مثبته نظریات فلسفیه یی مستلزمدر. یکدیگرینه مرتبط بولنان اشیایی ده ا قولای بر صورتده تدقیق ومطالعه ایده رک واضح نتایج دسترس اوله بیلیمک ایچون آره لرنده مناسبت واربتابطولنانلری طاقم طاقم آیرمق ایجاب ایتدیکنی سویله شدک. فقط شو تقسیمه دوام ایدرکن مستقل عد ایتدیکنمزلردن برچوقلرینه شامل اوله بیله جک بعض مسائله تصادف اولیور. اوزمان بوفنلرک حدود تدقیقاتی کچمک ودها عمومی مسائله قاریشمق مجبوریتی حاصل اولیور. تمامیه فنلردن هیچ برینه عائد اوله میان بو مسائل، فلسفه نک ساحه مطالعه سنده قالیور دیمکدر.

اوکوست قونت (فلسفه درس لری) نامنده کی اثر مشهورنده دییورکه: «فنون حقیقه بیان ایتدیکنمز تقسیمات، بعضیلرینک ظن ایتدیکی کبی کیفی اولماقله برابر، صنعای اولدقرنده شبه یوقدر. حقیقته ایسه بوتون تفحصاتمک مبنی علیی بردر. آنی تقسیمه تشبهنمز، دهایی حل ایده بیلیمک ایچون مشکلاتی تنقیص مقصدینه مبنیدر.»

۲ - فکر بشر هر یرده برنظام، براتحاد ایستر. صریح وواضح اولان فنون مثبته بوخصوصده فکر بشره لازم اولدینی قدراطمئنان بخش اوله میور. فی الحقیقه یکدیگرلرندن فرقی اولان حادثاتی، مثلاً بر بنانک حیاتی، بریلدیزک حرکاتی، بر بوجکک تعیشنی تدقیق ایدرسه ک برلرندن متباعد قوانینه دسترس اولیورز.

ایشته ار وقت بزده بو قانونلری یکدیگرلرینه ربط ایتک ویا هیچ اولمزسه انلری تصنیف وترتیب ایتک آرزوسی اویانیور. پرنسیپلرک آره لرنده کی جزئی مناسبتله نظرأ برسیستم، برمسائلک ترتیب ایدیورز. بوصورتله فنونی - جزئی اولمقله برابر - ینه برلرینه ربط ایتک مجبوریتنده بولیورز، دیمکدر.

فكر بشر بونلره اوغراشمقده برذوق ، برخط طويار . كندى وارلغنه قانع اولان هر شخص ، نره دن كلديكنى نره كیده جكنى دوشونمكه مجبوردر . دوشونمىلر ، دوشونه مىنلر ، ياقدرت تفكردن محروم بر طاقم مجازين ويا هوسانه محكوم سفها كروهندن باشقه بر شى دكلاردر . تاريخ علوم بزه كوسترييوركه ، بشریت بالمله صفحات تكاملنده دائما بومسائل ايله مشغول اولمشدر ، ازمنه تاريخيه عائد ادوارك كافه سنده هر مملكتنده اعلا ايديلن آبدان دينيه شومدعانك پايدار برر شاهدليردر .

بوابده مشهور شو پنهاورك شوسوزلرينى اوقويهلم : (احتياج تفكر ، بشریتله همزاددر . تفكر ك غايه سى ايسه تحيردر . تفكر تحير سبيله دركه ، انسانلرده ، احتياج وقوف حنى تولد ايلدى . ينه عين سببه مبنى دركه انسانده متافيزيكه قارشى درين بر مجلویت وارددر . ديمك اوليوركه مرتبه كاله وصول ايچون ، انسان اكتساب ايتمش اولدينى معلومات فنيه نظريات عاليه ايله ايكاله مجبوردر . بونظريه لرك هيئت مجموعه سى ايسه فلسفه يى تشكيل ايدر .

مدللى اعداديسى مديرى

م . شمس الدين

ماكف وصفحات

برقاج هفته اوليوركه كزیده قارداشم عاكفك (صفحات) ى - مطبوع برجلد ايچنده - اورته به چيقدى . صفحاتى تشكيل ايدن صفحه لرك هربرى ، وقت وقت ، يرير آچيلمش بر طاقيم خزين غنجه لردركه روحده بيمش ، روحدن قويمش اولدقلى ايچون روحه ديكليمكه ، روحه طاقلمغه شاياندر .

صفحات ، شعرله صيقى علاقه سى اولانلره بالطبع دهازياده تعلق ايدر . بن بونك شعريتى اوزرينه سوز سويله مكى باشمدن يوكسك بولورم . شوواركه عاكفك شاعرلىكيه پك قديم وپك صميمى مناسبت اولديغندن ، شعريه قارشى ده يابانچى قالامايورم . ناصيل قاليرمكه بونلرك پك چوغنه نيم روحم ايلك معكس اولمشدر . بونلرى بن كاه آقان برايرماق كجى چاغ-لايه رق ، كاه باغرندن پيكارلر قاينايان برقايا كجى ايكلاهه رك ديكلهدم . خصوصاً انسان ، عشقه لياقتى اولماسه ده حسنك جاذبه سته قابيله بيلير . موسيقيدن چوق اكلاماق ، بلبل ترنمايله متحسس اولمغه مانع دكلدر .

بوتصنعلر كچيلسه بيله بشريتى اوزهن وازهن دردلر بنمده دردمدر ، چونكه بن ده بشرم . مع هذا بو نقطه لرده كنديمى طوتوب حدمدن طيشارى دوشن تأثرلرى ايچمده صاقلامق ايسهرم .

صفحات ، ايستربردسته كل اولسون ، ايسهر بر باغچه كلستان اولسون . . . بونك بكا زياده طوقونان بر جهتي وار . . . بر جهتي كه بنى برديكن قدر قوشقولا نديرير ، قوجوندورور . بوجهت شاعري ده

تعذيبدن خالى دكلدر . بناء عليه اوجهت اوزرينه برقاج سوز سويله به جكم . آكلايورم . . . ديكن قدر ، ديمكه پك بويوك بر جرأته بولنش اوليورم . نه ياهيم ، بو جرأتى لازم كوريورم ، بيلمكه بونى نصل اكلاته جغم ، عجبا آكلاته بيله جكمى يم ؟

انكار ايديله مزكه ادبياتمز بر طرفدن بويوك فقر وفقدان ايچنده بولنقله برابر ، ديكر طرفنده خيلى بديع اثرلره مالكلدر . بونلر ايچنده رنكيه ، رايحه سيله روحلى تسخير ايدن كللر ، غنچه لرا كسيك دكل . . انسان بونلرى اوقوركن كندى لاهوتى كلستانلرده كورور . . . پك روحانى ، پك نازنين بر حال ! . . فقط بونك ضمننده تور كجه مزك حقوقى غصب ايدلمش اولورسه . . . يالديز تور كجه بيلنلرك بونلردن حصه آلماسى امكانى نزع ايدلمش اولورسه . . . بو حال روحه طوقونمازى ؟ قلبى ايچيتمزى ؟ طبيعت اولمش . . . بر كوزل اثرده كى لغتلر اكثريتله تور كجه دكلدر ، عربيدر ، فارسيدر . بزبونلرى آغز مزك آليشه ميه جنى بر صورتله تلفظ ايدوروز . . . عقلمزك آله ميه جنى بر ورتله يازيوروز . بويله اولنجه ياه ميه رز ، آكلايه مايوروز . بولغتلرك ايسيتنى ، ايسته نيلن مغناله ياتيرلىق ايچون ترتيبى ، تركيبى ينه تور كجه دكلدر ، عربيدر ، فارسيدر . نيچون ؟ صانكه تور كجه ده بونلرى ايشته جك قوت ، اصول يوقش ! . . .

واقعا بوكون بر چاره سزلك ايچنده يز . بوكونكى تور كجه مزله . اينجه فكرلرك ، نازلى مغنالك اداسى غايت كوچدر ، بلكه ده محالدر . حتى بمضاً باياغى افاده لرده ده بر چاره سزلك وار . . . مثلاً (كل) ديمك ، (غنچه) ديمك ، (تازه) ديمك لازم كلنجه (كل) ديرز ، (غنچه) ديرز ، (تازه) ديرز . چونكه تركجه ده بونلره مخصوص لغت يوق . بونلرى تلفظ ايدر كن فارسى آهنگه اوياروز . . يازار كن فارسى فرهنگنه باقاروز . پكى ، بونلره شمديلك قاتلانلم . فقط (تازه كل) و (تازه غنچه) يرنده (كل تازه) و (غنچه تازه) ديوب قات قات اولمق فضلدر . آرتق

« باغ معنى خيالم اوقدر نازكدر ،

« بركلبرك ترطبعه باتارلفظ ديكن »

دينلرك قوروملرني ، قورونتورلرني [۱] كنديلرينه براقق زمانى چوقدن كلشدر . بناء عليه ، شمديلك هيچ اولمازسه اورته ده بويوك بر مجبوريت ويوك بر چاره سزلك اولماسدقجه عربى و فارسى تركيب يامامغه غيرت ايتلى يز . بن بونلره سر كشلك ايتمه يى حيت اثرى صاييورم وتوركلك حيتى طاشيانلرى بومسله دعوت ايديورم . بر كره بومسلك تأسس ايسين ، صوكره سى صوكره

ايشته بن ، يكي وكوزل بر اثر قارشيسنده بولوتجه كنديمه بويله بر دوشونجه ودوشونجه نتيجه سنده بر قوجونمه بوليورم . ايشته صفحاته قارشى ده بويله بر قوجونمه حس ايتدم . كتابى آچنجه باشنده ،

« بكاصور ، سو كيكلى قاره ، سكا بن سويله يهيم ،

« نه هويتده شوقارشيكده طوران اشعارم :

« بريغين سوزكه صميميتى آنجاى هنرى ،

« نه تصنع بيليرم چونكه ، نه صنعتكارم .

[۱] (حسن قورونتو) اولسه ده بويله .